Ympäristöministeriö
Luontoympäristöosasto
Ympäristöneuvos Mikko Kuusinen

Eduskunnan ympäristövaliokunta

11.10.2018

HE 123/2018 vp, valtion talousarvioesitys 2019
Biodiversiteetin suojelu

Suomi on Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (*Convention on Biological Diversity, CBD suom. biodiversiteettisopimus*) osapuoli. Sopimuksen tavoitteena on ekosysteemien ja kasvi- ja eläinlajien suojelu, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä geenivarojen saatavuudesta koituvien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako. Sopimuksen osapuolet hyväksyivät maailmanlaajuisen strategisen suunnitelman 2011–2020 ja siihen sisältyvät ns. Aichi-tavoitteet vuonna 2010. Tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2020 mennessä.

Keskeisiä työkaluja biodiversiteettisopimuksen toimeenpanolle ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiselle ovat kansalliset luonnon monimuotoisuusstrategiat ja toimintaohjelmat. *Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia 2012-2020* (biodiversiteettistrategia) päivitettiin vuonna 2012. Strategian linjaukset vastaavat sekä Aichi-tavoitteita että EU:n biodiversiteettistrategiaan sisältyviä, jäsenvaltioille osoitettuja tavoitteita. Jälkimmäisen tavoitteena on pysäyttää vuoteen 2020 mennessä EU:n luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemipalvelujen heikentyminen.

Suomen biodiversiteettistrategian toimintaohjelma (*Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi: Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön toimintaohjelma 2013–2020 (ns. bd-toimintaohjelma)*) hyväksyttiin vuonna 2013. Ministeriöt työstivät toimintaohjelmaa laajapohjaisessa yhteistyössä eri sidosryhmien, ml. kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Ohjelmasta pyrittiin tekemään vaikuttava, kustannustehokas sekä määrälliset ja laadulliset seurantaperusteet sisältävä. Toimintaohjelma sisältää 105 toimenpidettä, joille on osoitettu vastuuministeriöt ja tavoiteaikataulut. Suurimmassa osassa toimia päävastuu on joko ympäristöministeriöllä tai maa- ja metsätalousministeriöllä. Strategia ja toimintaohjelma on tarkoitus uudistaa vuonna 2020 vastaamaan kansainvälisesti ja EU:n tasolla sovittaviin uusiin tavoitteisiin biodiversiteetin köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Suomessa valtionvarainministeriön vetämä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön voimavarat -asiantuntijaverkosto esitti v. 2016 arvion Suomen biodiversitteettitoimintaohjelman edellyttämistä voimavaroista. Selvityksessä esitetään arvio kansallisen rahoituksen tasosta suhteessa BD-toimintaohjelman tavoitteisiin sekä kuvataan miten voimavaroja koskevat päätökset toteutetaan Suomessa. (Selvitys kokonaisuudessaan: http://www.ym.fi/download/noname/%7BD2E31BE2-6A13-4316-8102-FBEA6C595489%7D/110450) Sen mukaan **toimintaohjelman toteuttamiseen kohdistui kansallinen rahoitusvaje, joka oli yhteensä noin 232 milj. euroa viisivuotiskaudella 2016–2020 eli noin 46 milj. euroa vuodessa.** Määrärahojen riittämättömyydellä arvioitiin olevan haitallisia tai rajoittavia vaikutuksia useisiin biodiversiteettiohjelman toimenpiteisiin.

Selvityksen mukaan luonnonsuojelualuehankintoihin ja -korvauksiin osoitetut määrärahat ovat merkittävästi pienemmät kuin kansallinen toimenpideohjelma edellyttäisi. Erityisesti metsien suojeluun (METSO-ohjelma) että soiden ja kosteikkojen suojeluun kaivattaisiin edelleen lisää resursseja kuten myös näiden elinympäristöjen ennallistamiseen ja hoitoon.

YK perusti vuonna 2012 hallitustenvälisen IPBES-paneelin (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Paneelin jäseninä on tällä hetkellä noin 130 valtiota, Suomi mukaan lukien. Kansainvälinen IPBES-paneeli tuottaa päätöksenteon tueksi tieteelliseen sekä paikallisten ja alkuperäisasukkaiden kokemusperäiseen tietoon perustuvia arviointiraportteja luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen tilasta. Suomessa ympäristöministeriön vuonna 2015 asettama monitieteinen luontopaneeli toimii kansallisena IPBES-paneelina. Paneelin toimintaa on haitannut

alusta alkaen määrärahojen niukkuus, eikä paneelilla ole käytettävissä riittävästi resursseja päätöksen tekoa tukevien selvitysten ja raporttien tuottamiseen.

Suomella, kuten muillakin kehittyneillä mailla, on useiden kansainvälisten ympäristösopimusten ratifioinnin myötä velvollisuus tukea kehitysmaita näiden sopimusten mukaisten velvoitteiden toimeenpanossa ja niitä koskevassa raportoinnissa. Suomi tukee kehitysmaiden ympäristösopimusten toimeenpanoa osana kehitysyhteistyötä.

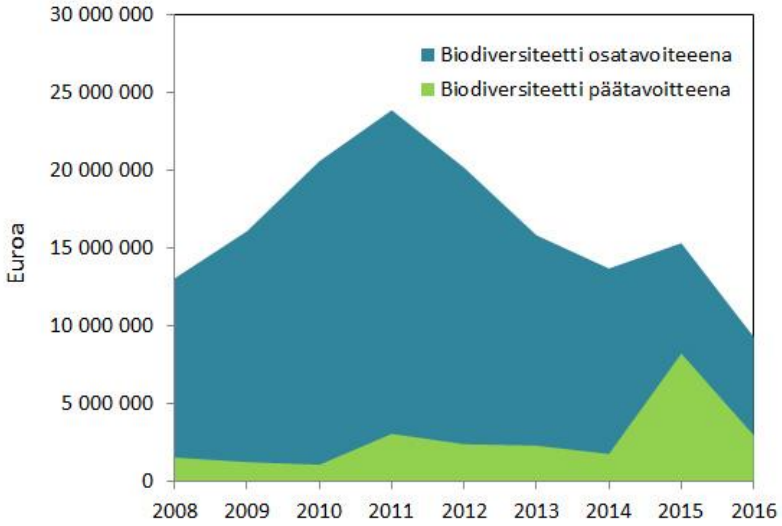

Biodiversiteettirahoituksen osalta voidaan yleistrendinä vuosilta 2008–2016 todeta rahoituksen olevan voimakkaassa laskussa osana laajempia kehitysyhteistyörahoitukseen kohdentuneita leikkauksia. Biodiversiteettirahoitus oli suurimmillaan vuonna 2011, jolloin rahoitus oli 26,9 miljoonaa euroa, josta 3 miljoonan euron osalta biodiversiteetti oli rahoituksen päätavoitteena. Vuonna 2016 rahoitus oli enää hieman yli 12 miljoonaa euroa, mistä biodiversiteetti oli päätavoitteena edelleen lähes 3 miljoonaa euron osalta ja sama laskeva trendi on jatkunut myös vuonna 2017. Pääosa Suomen biodiversiteettirahoituksesta kanavoituu Maailmanlaajuisen ympäristörahaston (GEF) kautta. Merkittävää tukea luonnon monimuotoisuuden suojelutyöhön kehitysmaissa kanavoituu myös kansalaisjärjestöille myönnettävän tuen myötä. Lisäksi Suomi myöntää kehitysyhteistyövaroista osallistumistukea kehitysmaiden edustajille biodiversiteettisopimusten kokouksiin. Osallistumisen tuki parantaa kehitysmaiden omistajuutta ja edistää merkittävästi niiden toimintavalmiuksia.